

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХВОРЮВАНOSTІ ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА АТОПІЧНИЙ ДЕРМАТИТ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Робота є самостійним фрагментом науково-дослідних розробок Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» «Розробка вітчизняних тест-систем для діагностики найпоширеніших алергій серед населення України», номер державної реєстрації 0107U001556.

Вступ. Алергійна патологія - одна з найактуальніших проблем не тільки медичного суспільства, але і всього людства. За даними ВОЗ, на сьогоднішній день, алергійні захворювання (АЗ) займають одне з провідних місць в структурі захворювань, а в найближчі 20 - 30 років вони вийдуть на перше місце [1, 3, 7].

Особливо хвилює значний ріст АЗ у дітей та зміна патоморфозу даної патології. Для дитячого організму характерні багато численні функціональні порушення в комбінації з сенсibiliзацією і порушеннями імунорегуляторних процесів, що часто зумовлює резистентність до традиційної медикаментозної терапії і складності під час вибору оптимальної тактики лікування [1, 2, 9,10].

Висока поширеність алергійної патології, щорічний повсюдний її ріст, atopічний (алергійний) «марш», що починається в ранньому дитинстві і нерідко супроводжує хворого впродовж усього його життя, нині є глобальними для усіх країн світу, незалежно від рівня їх економічного розвитку. Термін «алергійний марш» запропонований для позначення певної послідовності розвитку сенсibiliзації і трансформації клінічних проявів алергії у дитини з atopією залежно від віку. [4, 5, 10, 11].

Atopічний дерматит (АД) традиційно відносять до найбільш поширених і тяжких за клінічним перебігом алергійних захворювань у дітей. Так, його поширеність серед дитячого населення розвинутих країн становить від 12 до 37 %, що значно перевищує цей показник серед дорослих (0,2-2 %). АД має цілу низку синонімів: пруріго Беньє, алергодерматоз, алергійний дерматит, нейродерміт, atopічна екзема, дитяча екзема, конституційна екзема тощо, що безумовно утруднює визначення реальної розповсюдженості даного захворювання. Відповідно до документу «Переглянута номенклатура в алергології» запропоновано виділяти синдром atopічної

екземи/дерматиту, який можна розділити на алергійний (80-90 % випадків) та неалергійний (10-20 % спостережень) [6, 8].

АД - алергійне захворювання шкіри, яке виникає, як правило, в ранньому дитячому віці у осіб зі спадковою схильністю до atopічних захворювань, має хронічний рецидивуючий перебіг, вікові особливості локалізації і морфології вогнищ запалення, характеризується свербіжем шкірних покривів та гіперчутливістю як до специфічних (алергенних), так і до неспецифічних подразників [1, 2, 8].

АД суттєво знижує якість життя пацієнтів, є причиною порушення сну, зниження активності та розвитку невротичних станів. Крім того, ризик розвитку інших (переважно респіраторних) алергійних захворювань у осіб з АД становить 30-80 %, що робить дану проблему ще більш актуальною [1, 7, 9].

Мета роботи. Провести аналіз стану захворюваності на АД серед дитячого населення Полтавської області за останні 5 років (2007 - 2011 рр.).

Об'єкт і методи дослідження. Для дослідження захворюваності на АД серед дитячого населення Полтавської області були використані дані про захворюваність за 2007-20011 рр., отримані від відділу медичної статистики управління охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації, обласного інформаційно-аналітичного центру.

Результати досліджень та їх обговорення. При аналізі захворюваності алергодерматозів у Полтавській області виявлено не тільки значне коливання показників у різні роки, а і значні розбіжності за показниками між районами області.

Аналізуючи показники по районах Полтавської області за 2007 р. (рис. 1), ми спостерігали великі коливання по окремих районах (найвища захворюваність спостерігалася у Котелевському районі - 10,8 на 1000 населення, а в Лохвицькому, Чорнухинському та Чутівському - відсутня взагалі, що свідчить про гіпердіагностику в першому випадку та вірогідну недореєстрацію АД у другому).

Поширеність atopічного дерматиту серед дітей, які проживають у містах та районах області, у 2008 р. практично не відрізнялася від показників, що були зафіксовані у 2007 р. (рис. 2).

КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

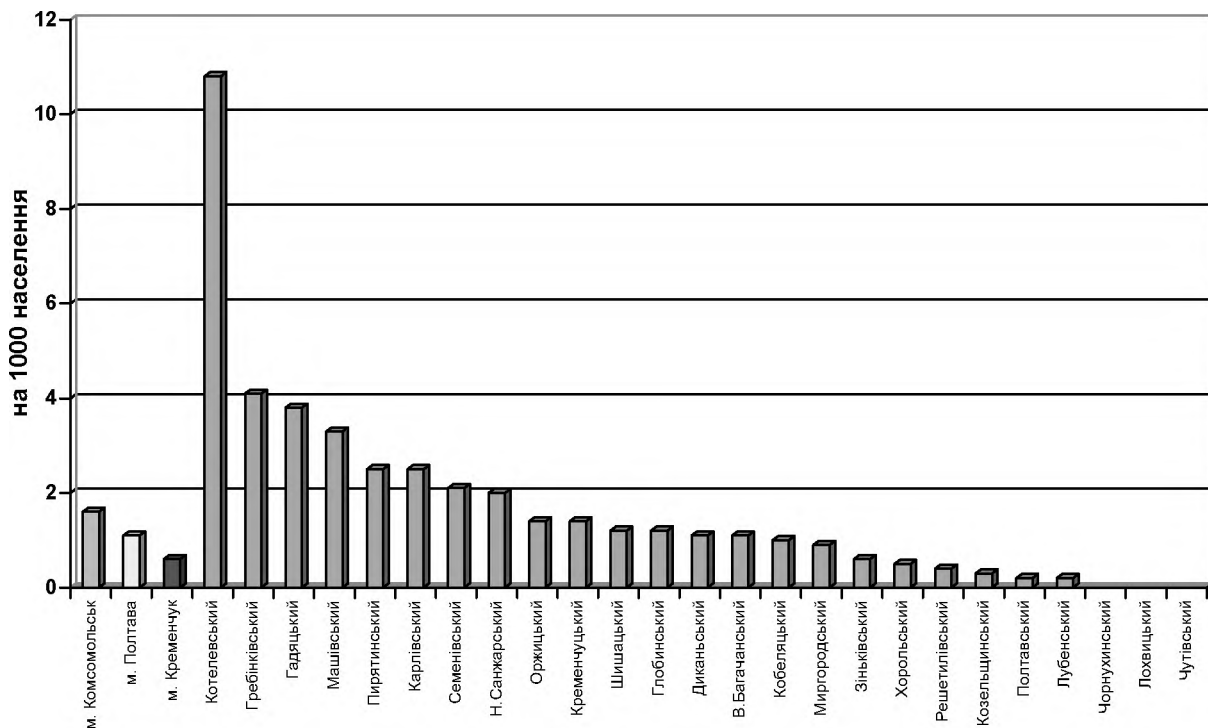

Рис. 1. Захворюваність на atopічний дерматит серед дітей на 1000 населення у 2007 р.

Незважаючи на те, що Полтавська область належить у санітарно-екологічному плані до відносно сприятливих регіонів України, необхідно підкреслити негативний вплив на атмосферне повітря підприємств у містах Кременчуці (на долю якого припадає 27,9 % усіх викидів забруднюючих речовин

в атмосферу стаціонарними джерелами), Комсомольську (9,8 %) та в окремих районів області - Лохвицькому (13,1 % обласних викидів), Диканському (13,0 %), Решетилівському (5,1 %), Гадяцькому (5,0 %), Зіньківському (5,0 %).

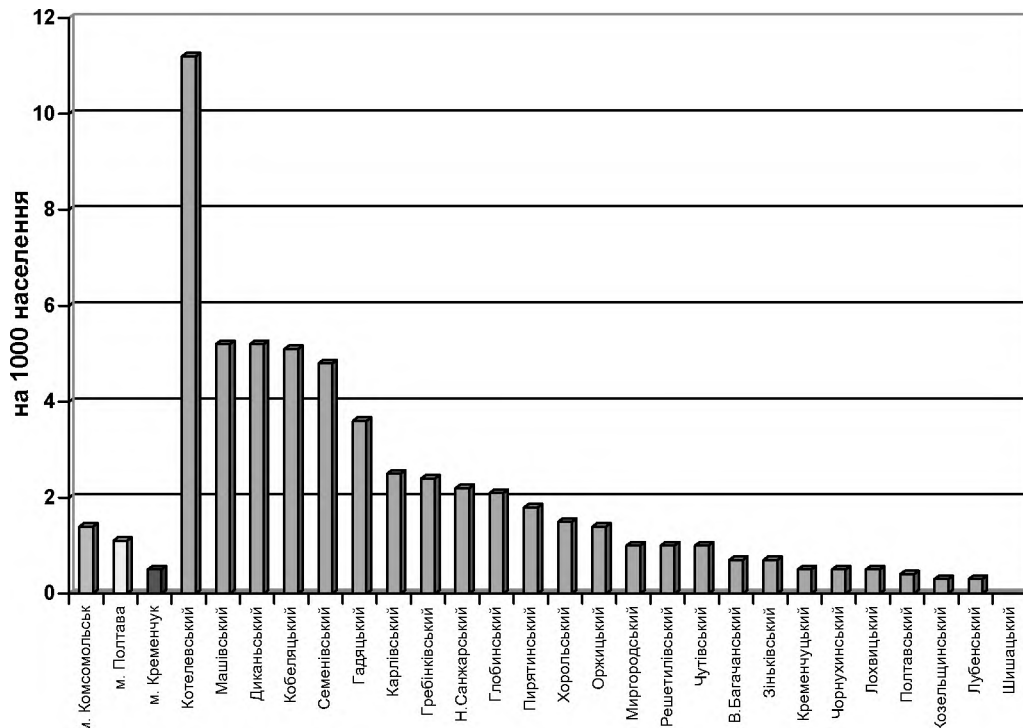
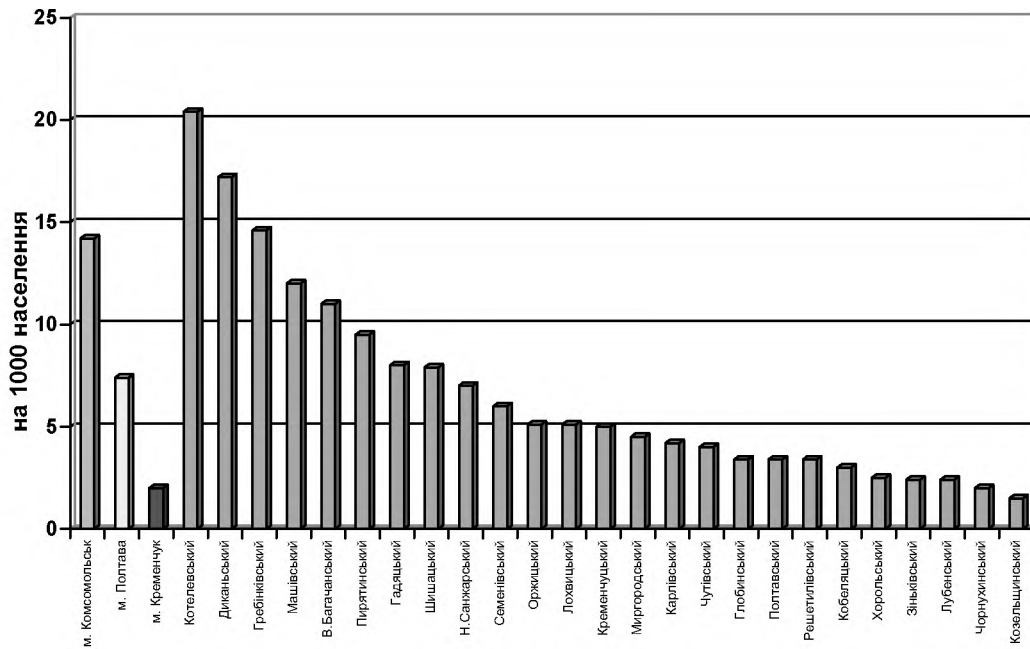

Рис. 2. Захворюваність на atopічний дерматит серед дітей на 1000 населення у 2008 р.

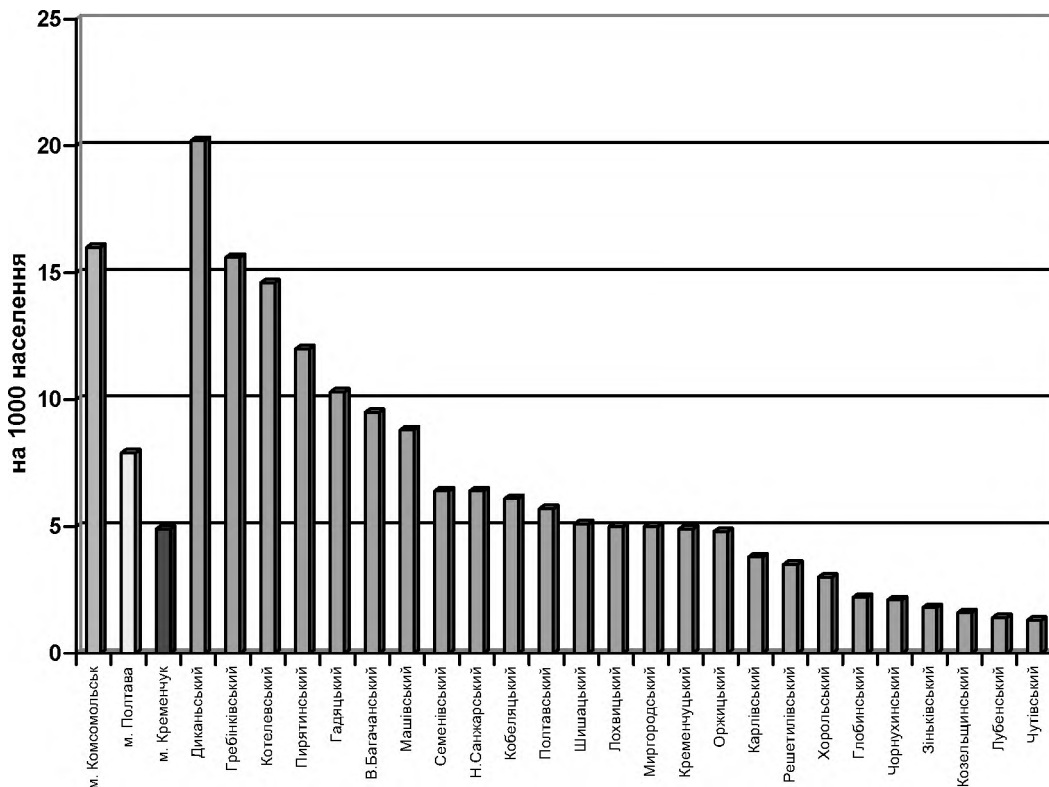
КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

Рис. 3. Захворюваність на atopічний дерматит серед дітей на 1000 дитячого населення у 2009 р.

Як представлено на **рис. 3**, захворюваність АД у 2009 р. коливалась від 1,5-2,0 випадків на 1000 дитячого населення в Козельщинському і Чорнухинському районах відповідно і до 20,4 випадків на 1000 дитячого населення в Котелевському районі. Ще в 3 районах показник захворюваності АД був достатньо

високим: у Диканському та Гребінківському районах 17,2 і 14,6 випадків на 1000 населення відповідно та в Машівському 12,0 випадків. У 2-х районах (В. Багачанському і Пирятинському) показник захворюваності АД у дітей був вище 8 випадків на 1000 дитячого населення, в 4 районах цей показник склав

Рис. 4. Захворюваність на atopічний дерматит серед дітей на 1000 дитячого населення у 2010 р.

КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

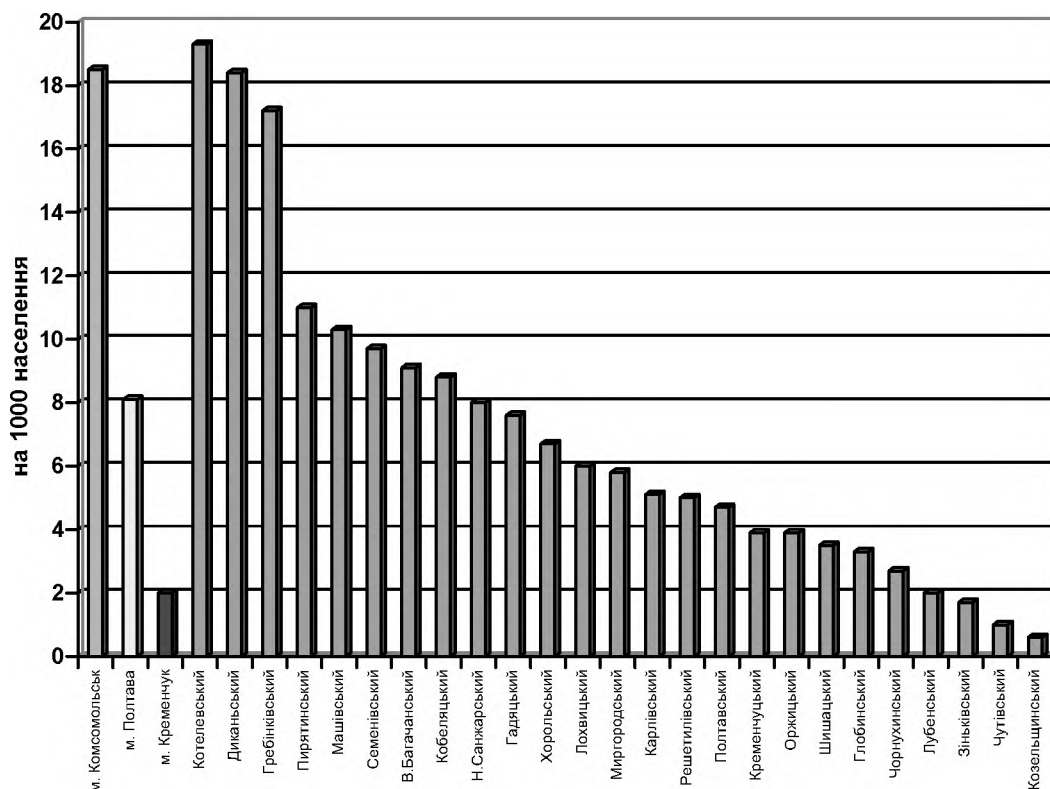

Рис. 5. Захворюваність на atopічний дерматит серед дітей на 1000 дитячого населення у 2011 р.

нижче 8, у 6 районах захворюваність АД була нижче 5 випадків і в 7 районах - нижче 4 випадків на 1000 дитячого населення.

Серед міст у 2009 р. першу позицію щодо захворюваності АД серед дитячого населення займало м. Комсомольськ: 14,2 випадків на 1000 дитячого населення, що було майже удвічі більше, ніж у м. Полтаві, де захворюваність АД серед дитячого населення склала 7,4 випадків на 1000 дитячого населення.

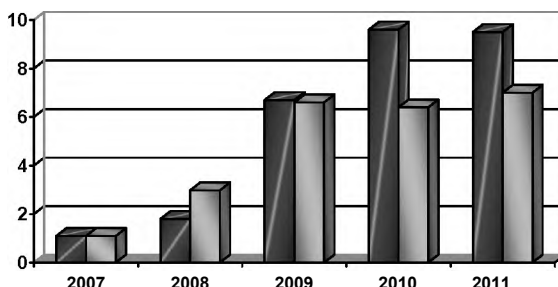
Відповідну тенденцію ми спостерігали щодо поширеності atopічного дерматиту серед дітей Полтавської області і у 2010 р. (рис. 4), але в Диканському, Пирятинському і Гадяцькому районах показники захворюваності АД серед дітей ще збільшились і склали 20,2, 12,0 та 10,3 випадків на 1000 дитячого населення відповідно. Дещо зменшилися у цьому році у порівнянні з попереднім дані показники у Котелевському, Машівському, Шишацькому та Чутівському районах (з 20,4 до 14,6; з 12,0 до 8,8; з 7,9 до 5,1 та з 4,0 до 1,3 випадків на 1000 дитячого населення).

Захворюваність дітей на АД у 2011 р., залишаючись високою в м. Комсомольськ (18,5), Котелевському (19,3), Диканському (18,4) та Гребінківському (17,2) районах, значно знизилась у місті Кременчук (2,0), що відображено на рис. 5.

Треба зазначити, що в динаміці захворюваності на АД серед дітей Полтавської області в період із 2007 по 2011 рр. прогресивно зростала як

в сільського, так і в міського населення (рис. 6). У 2008 році захворюваність сільських дітей перевищувала показники міського населення (1,8 проти 2,98 на 1000 населення). У 2009 році захворюваність на АД серед міського та сільського населення практично порівнялася (6,7 та 6,6 на 1000 населення) причому у 2009 році ці показники були більше ніж удвічі вищі, порівнюючи з попереднім роком.

У 2009-2011 рр. захворюваність на АД серед міського населення підвищилася в декілька раз (рис. 6), досягаючи високих показників (9,5 та 9,6 на 1000 населення), тоді як захворюваність сільського населення порівняно з 2007 та 2008 роками підвищилася вдвічі, проте показники стабілізувалися і залишалися практично незмінними протягом останніх трьох

Н Міста Полтавської області П Райони Полтавської області

Рис. 6. Захворюваність на АД серед дитячого населення Полтавської області в динаміці за період 2007-2011 рр. (на 1000 населення).

КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

років (6,4, 6,6 та 7,0 на 1000 населення). Аналізуючи захворюваність на АД серед дітей Полтавської області за останні два роки, спостерігаємо дещо вищі показники серед міського населення, що корелює з даними літератури (рис. 6).

Можна припустити, що це зумовлено збільшенням екологічного навантаження як від промислових підприємств, так і від сільського господарства. Згідно зі звітом держуправління охорони природи в Полтавській області обсяг промислового виробництва у 2009 р. проти попереднього збільшився на 3,2 %. Досягнуто приріст виробництва на підприємствах добувної промисловості (на 3,4 %), переробної (на 3,3 %), у тому числі хімічної та нафтохімічної (на 14,7 %), харчової (на 12,2 %), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (на 72,5 %), машинобудування (на 25,8 %), легкої промисловості (на 3,4 %); виробництво валової продукції сільського господарства у 2009 р. зросло на 3,6 %. Зрозуміло, що найімовірніше ці показники відтворюють недосконалість системи обліку захворюваності.

Отже, епідеміологія АД вивчена поки що недостатньо. Суттєві труднощі в розв'язанні цієї проблеми виникають насамперед через недосконалу систему обліку захворюваності. Отриманню вірогідних і порівнюваних даних про поширеність АД заважає

відсутність єдиної термінології та використовуваних методів дослідження, що в свою чергу пов'язано з відсутністю чітких критеріїв діагностики. Натепер у повсякденній практиці використовують терміни «ексудативний діатез», «дитяча екзема» та інші, що не відповідає МКХ-10, де всі ці нозології входять до поняття «атопічний дерматит».

Висновки. Установлено, що в динаміці захворюваність на АД серед дітей Полтавської області в період із 2007 по 2011 рр. прогресивно зростала як в сільського, так і в міського населення. У 2009 році захворюваність на АД серед міського та сільського населення практично порівнялася, причому у 2009 році ці показники були більше ніж удвічі вищі, порівнюючи з попереднім роком. У 2009-2011 рр. захворюваність на АД серед міського населення продовжувала підвищуватися, досягаючи високих показників (9,5 та 9,6 на 1000 населення). Захворюваність серед сільських дітей стабілізувалася та залишалася практично незмінною протягом останніх трьох років (6,4, 6,6 та 7,0 на 1000 населення), і була дещо нижчою в порівнянні з міським населенням.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому планується дослідження захворюваності на атопічний дерматит дитячого населення Полтавської області в залежності від регіону проживання.

Список літератури

1. Акопян А. З. Етапність формування і розповсюдженість алергійних захворювань у дітей м. Києва за уніфікованою методикою ISAAC: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня канд. мед. наук: спец. 14.01.29 / А. З. Акопян. - К., 2000. - 19 с.
2. Аряев Н. Л. Атопический дерматит в практике педиатра / Н. Л. Аряев, В. А. Клименко, А. И. Кожемяка, В. А. Фекпин. - К.: Ферзь, 2007. - 88 с.
3. Балаболкин И. И. Влияние экологических факторов на распространение и течение аллергических заболеваний у детей // И. И. Балаболкин, А. А. Боримова // Иммунология. - 1991. - № 4. - С. 34-37.
4. Дудченко М. О. Розповсюдженість дерматозів у залежності від екологічного стану районів у Полтавській області / М. О. Дудченко, Л. І. Дуденко, Л. Ю. Левченко // Журнал дерматології та косметології ім. М. О. Торсуєва. - 2004. - № 1-2 (8). - С. 122-123.
5. Звіт управління охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації та обласного інформаційно-аналітичного центру медичної статистики. - Полтава, 2011. - 241 с.
6. Іщейкін К. Є. Розповсюдженість атопічного дерматиту серед дитячого населення Полтавської області / К. Є. Іщейкін // Вісник проблем біології і медицини. - Полтава. - 2002. - № 5. - С. 64-70.
7. Кучма В. Р. Окружающая среда и здоровье жителей города с развитой химической промышленностью / В. Р. Кучма, С. Р. Гильденскиольд // Изд-во ММА им. И. М. Сеченова. - М., 1995. - 123 с.
8. Охотникова Е. Н. Атопический дерматит: проблемные вопросы и пути их решения / Е. Н. Охотникова // Современная педиатрия. - 2010. - № 6 (34). - С. 67 - 72.
9. Пухлик Б. М. Алергологія в Україні / Б. М. Пухлик // Українська медична газета. - 2006. - № 7-8. - С. 24.
10. Солошенко Э. Н. Аспекты аллергических заболеваний кожи в Украине: итоги и перспективы / Э. Н. Солошенко // Дерматология та венерология. - 2004. - № 2 (24). - С. 39-45.
11. Солошенко Е. М. Структура захворюваності на розпросторені дерматози в Україні та Харківському регіоні / Е. М. Солошенко, В. М. Волкостлавська, О. Л. Гутнев [та ін.] // Дерматовенерология, косметология, сексопатология. - 2008. - № 1-2(11). - С. 237-240.

КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

УДК 616. 5 - 002 - 053. 5 (477. 53)

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХВОРЮВАНOSTІ ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА АТОПІЧНИЙ ДЕРМАТИТ

Ищейкін К. Е.

Резюме. В статті представлені матеріали епідеміологічних досліджень розповсюдженості atopічного дерматиту серед дитячого населення Полтавської області. Проведена порівняльна характеристика захворюваності за останні 5 років в залежності від екологічних ситуацій регіонів.

Установлено, що в динаміці захворюваність на АД серед дітей Полтавської області в період із 2007 по 2011 рр. прогресивно зростала як в сільського, так і в міського населення. Серед сільських дітей показники за останні три роки стабілізувалися та залишалися практично незмінними (6,4, 6,6 та 7,0 на 1000 населення), і були дещо нижчими в порівнянні з міським населенням (6,7, 9,5 та 9,6 на 1000 населення).

Ключові слова: atopічний дерматит, захворюваність, дитяче населення.

УДК 616. 5 - 002 - 053. 5 (477. 53)

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ДЕТСКОГО НАСЕЛЕНИЯ ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ НА АТОПИЧЕСКИЙ ДЕРМАТИТ

Ищейкин К. Е.

Резюме. В статье представлены материалы эпидемиологических исследований распространенности atopического дерматита среди детского населения Полтавской области. Проведена сравнительная характеристика заболеваемости за последние 5 лет в зависимости от экологической ситуации в регионах.

Установлено, что в динамике заболеваемость АД среди детей Полтавской области в период с 2007 по 2011 г. прогрессивно повышалась как в сельского, так и в городского населения. Среди сельских детей показатели за последние три года стабилизировались (6,4, 6,6 и 7,0 на 1000 населения) и были несколько ниже по сравнению с городским населением (6,7, 9,5 и 9,6 на 1000 населения).

Ключевые слова: atopический дерматит, заболеваемость, детское население.

UDC 616. 5 - 002 - 053. 5 (477. 53)

Modern State Of Morbidity Of Baby Population Poltava Area On Atopic Dermatitis

Isheikin K. E.

Summary. In the article the presented materials of epidemiology researches of prevalence of atopіc dermatitis are amongst baby population of the Poltava area. The conducted comparative description of morbidity is for last 5 years the depending on the ecological situations of regions.

Installed that in the speaker morbidity of atopіc dermatitis amongst the children of the Poltava area at a period with 2007 on 2011 years progressive was raised both in rural, and in town populations. Amongst the rural children factors were stabilized (6,4, 6,6 and 7,0 on 1000 populations) for last three years and were several below in contrast with the town population (6,7, 9,5 and 9,6 on 1000 populations).

Key words: atopіc dermatitis, morbidity, baby population.

Стаття надійшла 14.09.2012 р.

Рецензент - проф. Дудченко М. О.